

Mediawijsheid is 'Blijven en laten

Op het schoolplein wordt er niet over gepraat. Maar na het laatste uur bezoeken leerlingen massaal de haat-Hyve tegen meester Hans. Soms anoniem, soms open en bloot geven ze de meester er in venijnige bewoordingen genadeloos van langs. 'Wat een loser!'

algemeen

'SMS, MSN, Hyves, games als World of Warcraft en platforms als Habbo Hotel: het is de digitale sociale wereld die voor veel leerlingen al alledaags is... en voor veel leraren nog een ver-van-mijn-bed-show. Dat wil niet zeggen dat jonge mensen ook automatisch verstandig gebruik maken van die wereld. Integendeel,' zegt Pauline Maas. Na het afronden van haar lerarenopleiding kwam ze terecht in de automatisering. Tegenwoordig verzorgt ze vanuit haar bedrijf 4pip workshops en cursussen voor scholen, ouders en organisaties op het gebied van mediawijsheid.

'Ik merk bijvoorbeeld dat kinderen online gemakkelijk in situaties terecht komen van pesten of ruzie maken. Ze kunnen zich maar moeilijk voorstellen hoe boodschappen overkomen bij de ander als er een beeldscherm tussen zit. Over zo'n haat-Hyve zeggen ze dan: "Het is alleen maar grappig bedoeld", niet beseffende wat het voor het slachtoffer betekent. Hun ervaringen op het internet op school bespreken vinden ze bovendien moeilijk. Vaak durven ze de volgende dag niet te praten over een incident op Hyves van die avond ervoor. De puberteit speelt ook een rol: het maakt ze onzeker in de sociale omgang, zeker in een stukje wereld zonder rolmodellen of regels. Het houvast ontbreekt dan.'

Opgeheven vinger

Hoewel veel scholen kennelijk zonder enige twijfel durven te stellen dat het bij hen niet voorkomt, krijgen steeds meer leraren oog voor de gevolgen van het "media-onhandige" gedrag van hun leerlingen. Een pasklaar antwoord hebben ze echter vaak niet en dat leidt volgens Pauline Maas nogal eens tot paniekoplossingen. 'Scholen stellen dan een protocol op of leraren praten in een lesje over het onderwerp met opgeheven vinger alleen maar over de gevaren van online media.' Hoe moet het dan wel?

'Houd het gesprek gaande en laat kinderen ervaren wat wel en wat niet werkt. Onlangs hield ik met een groepje vmbo-leerlingen een live chatsessie. De leerlingen moesten in de rol van een niet-bestaand persoon kruipen. Zo liet ik jongens en meisjes allebei ervaren wat er gebeurt

onderwerp voor leerling én leraar

praten

ervaren'

als je chat als 'Jan' of als 'Sophie13'. Ze ervaren dan dat je als jongen andere vragen krijgt dan als meisje. We hebben de gesprekken uitgeprint en geanalyseerd. Dat werkte heel sterk: de leerlingen raakten er echt van doordrongen dat sommige uitingen een effect hebben dat ze niet beoogd hadden. Eén jongen kwam na de les naar me toe zei: "Juf, wat ben ik blij dat ik een jongen ben, wat een bagger krijg je over je heen."

Humor

Leraren hebben vanuit hun rol en functie al snel het idee dat ze hun leerlingen vooral moeten wijzen op de gevaren van het internet. Die aanpak werkt volgens Pauline Maas uiteindelijk averechts.

'Mijn benadering is er een van luchtigheid, spel en humor. Zo organiseerde ik eens een avatar modeshow, waarbij leerlingen werden aangekleed als hun online identiteit. Tegen leraren zeg ik vooral: begin in de brugklas met het bespreekbaar maken van het onderwerp en blijf in gesprek. Je zou bijvoorbeeld met de klas samen afspraken met elkaar kunnen maken over hoe je online met elkaar omgaat. Verder denk ik dat vooral mentoren moeten werken aan een vertrouwensband die het voor leerlingen gemakkelijker maakt om hun ervaringen, positief en negatief, te bespreken. Verder: durf het ook voor een stukje los te laten en probeer niet te krampachtig leerlingen tegen alle gevaren te beschermen. Mijn moeder wist ook niet alles wat ik als puber deed. Jongeren hebben ruimte nodig om te experimenteren. En ach, met mij is het uiteindelijk ook goed gekomen.'

Vijf pijlers

Mediawijsheid is meer dan je sociaal vaardig kunnen bewegen in de virtuele wereld. Het gaat ook om kritisch kunnen beoordelen van wat je leest en ziet op het internet, om de weg te weten in een overvol aanbod van informatie, om doelgericht gebruik te maken van ict en om slim gebruik te maken van gereedschap om zelf media te maken.

Pauline Maas: 'Het is vooral een kwestie van keuzes leren maken. Veel online media, zoals MSN of een tool als Twitter verleiden tot het communiceren van losse flodders. We moeten leerlingen ondersteunen bij het ontwikkelen van een helicopter view, zodat ze de grote lijnen leren zien en gericht leren werken aan hun doelen.'

Food for thought: tien prikkelende 'mediawijze' vragen voor in de klas

- 1 Wat doe ik als ikzelf of een vriend(in) gepest wordt op Hyves of in MSN?
- 2 Wanneer is iemand een echte online vriend?
- 3 Hoe ontdek ik de ongeschreven regels in een virtuele wereld?
- 4 Hoe kan ik beoordelen of de bron die ik raadpleeg betrouwbaar is?
- 5 Hoe kan ik een eigen mening ontwikkelen als er al zoveel kant-en-klare meningen online staan?
- 6 Hoe kan ik mijn netwerk inschakelen als ik een vraag of een probleem heb?
- 7 Hoe voorkom ik dat ik mijn tijd verspil met al die communicatiemiddelen?
- 8 Hoe presenteer ik mezelf online?
- 9 Hoe ga ik om met mijn privacy en die van anderen?
- 10 Wat kan ik doen om geconcentreerd en gericht te studeren, gebruik makend van het internet?

Erno Mijland

Op 22 april aanstaande vindt in de Reehorst in Ede het Mediawijsheid Congres plaats. Het congres wordt georganiseerd door een samenwerkingsverband van de stichtingen De Kinderconsument en Reklame Rakkers. Meer informatie: www.mediaenmaatschappij.nl

Meer informatie over Pauline Maas: www.4pip.nl

algemeen